

Het geheim van De Gaveborg

Dit verhaal zou kunnen beginnen als de fameuze strips van Asterix en Obelix. Overal in het land heeft De Krimp toegeslagen en zucht het weinige volk dat er nog woont onder het juk van de leegloop. Maar dan zien we het Groningse dorpje Oostwold, waar de bewoners zich met hand en tand hebben verzet. Het geheim is, gelukkig voor andere dorpen en regio's, geen toverdrank maar 'Het simpele feit dat niemand hier voor zijn eigen toko is gegaan.' Aldus Evert van Vliet, bestuurslid van Multifunctioneel Centrum De Gaveborg en man van het eerste uur.

Van Vliet herinnert het zich nog heel goed. November 2003 viel er een brief van de gemeente Leek op de mat van het oude dorpshuis. 'De school moest uitbreiden en dus moesten wij verdwijnen.' Het was zo'n plan dat normaliter protesten uitlokt, dat de mensen de straat op laat trekken om de politiek te overtuigen dat het een belachelijk idee is. 'Maar dat hebben we niet gedaan', zegt Van Vliet. 'We zeiden dat er ook goede kanten aan zaten en dat we bereid waren om het oude dorpshuis op te geven. Direct was een multifunctioneel gebouw ons vertrekpunt.' En het toenmalige bestuur wist ook al waar het gebouw zou moeten staan. 'Bij de al bestaande sportvelden.'

Zakelijke benadering

Van Vliet ziet die ontvangst van het plan achteraf als een ideaal startpunt. 'We hadden meteen een goede verhouding met de gemeenteraad. Toen het plan concreter werd, zijn we twee keer per jaar om de tafel gegaan. Om bij te praten. Wij hebben actief kritiek gezocht en zeiden: 'Maak ons plan beter'. Dat is een andere houding dan de houding waarin je moeite hebt met kritiek en het bij voorbaat van de hand wijst.'

Al snel kreeg het idee van een multifunctioneel gebouw vastere vorm. 'Ik denk dat het bij ons goed is gegaan, omdat we vanaf het begin hebben gezegd dat we zelf de exploitatie wilden doen. Je ziet bij dit soort plannen dat men zich blind staart op de investering en de exploitatie van latere zorg acht. We hebben het bedrijfsmatig benaderd, De Gaveborg moest rendabel zijn. Reken maar uit wat het scheelt dat niet al die verschillende clubs hun eigen toko moeten runnen. Vaak sterven dit soort plannen in schoonheid, omdat een vereniging niet bereid is om de kantine op te geven. Dat lukt dan niet omdat er veel emoties opspelen. Wij zijn op een zakelijke manier met elkaar omgegaan. Daardoor kon het hele plan bijvoorbeeld af met 3.000 in plaats van met 4.000 vierkante meter. Dat scheelde anderhalf miljoen euro bij de bouw.'

Breed gedragen

Het duurde uiteindelijk zes jaar om het plan van De Gaveborg, met kinderopvang, een school, een sportcafé, twee sportclubs, een fitnessruimte en een buurtsuper, te ontwikkelen. Daarna kostten de bouw en de voorbereiding ook nog eens twee jaar. 'We hebben een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de buurtsuper', vertelt Van Vliet. 'Daaruit bleek dat de super per week rond de 6.000 euro omzet moest draaien. Dat getal hebben we nooit gehaald... We zaten er dik 2.000 euro boven.'

Voor Van Vliet is die hogere omzet een teken dat het plan Gaveborg breed wordt gedragen. 'De super is ook een eigen rechtspersoon. Natuurlijk gaan er mensen naar de Aldi in Leek, maar we hebben 190 huishoudens bereid gevonden om mee te doen aan de coöperatie die de supermarkt draaiende houdt. Al die huishoudens hebben 99 euro aan de coöperatie bijgedragen. Een bedrag dat ook in termijnen betaald mocht worden. Iedereen kon dus meedoen.'

Gerund door vrijwilligers

De manier waarop er geld is gegeven, maar meer nog de manier waarop de Gaveborg wordt gedraaid, doet denken aan lang vervlogen tijden. Van Vliet: 'De hele tent wordt gerund door vrijwilligers. In de super werken twaalf mensen met een beperking, verder zijn ook daar vrijwilligers actief. In de hele Gaveborg zijn 1,5 FTE te vergeven. Dat zijn beheersfuncties. De rest doen we allemaal zelf.'

De Gaveborg werd in februari 2011 geopend. Van Vliet en de zijnen kijken terug op een succesvolle start en op een project waar menigeen iets van kan opsteken. 'Toen we ruim tien jaar geleden die brief op de mat kregen, bestonden 'krimpgebieden' nog niet eens. Ik denk wel eens dat we én onze tijd vooruit waren én dat de timing goed was. Op dat moment vielen onze initiatieven in goede aarde.'

'Overheidsparticipatie'

Ze hebben in Oostwold kritisch teruggekeken naar hun vermetele plan en de uitvoering ervan. 'Dan kom je ook wel uit bij een paar basisvoorwaarden voor succes. Allereerst moet de kern groot genoeg zijn. In Oostwold wonen 680 mensen en in het gebied eromheen nog eens 800. Ik vermoed dat er wel een minimale grootte moet zijn en daar moet je dan als dorp ook hard in durven zijn. Wat niet kan, dat kan niet.'

Van Vliet zegt dat het aanvankelijke plan zo goed was, omdat het 'modern, creatief en weg van de gebaande paden' was. 'En ik vind dat de politiek hiervan moet leren, namelijk dat plannen bedacht moeten worden door de inwoners. Ik val altijd over de term 'burgerparticipatie', want daarin ga je er vanuit dat de overheid iets bedenkt en er vervolgens de burgers bij zoekt die mee willen doen. Dat maakt me weleens boos. Het is namelijk juist andersom. De burger bedenkt een plan en de overheid mag participeren en faciliteren. Meer niet. Ja, je zou dat overheidsparticipatie kunnen noemen.'

Meer goede voorbeelden

De Gaveborg is een goed voorbeeld van sport en leefbaarheid in krimp- en anticipatie regio's.

Meer goede voorbeelden komen aan de orde in:

- het themadossier [Sport en leefbaarheid in krimp en anticipatie regio's](#);
- [het artikel 'Sport in de krimpgebieden: samenwerking is het toverwoord'](#).

[NISB, 18 november 2014]

[Auteur: Marcel Rözer]